

บันทึก

เรื่อง ขอบพระทานบัตรทำเหมืองแร่ทับกัน

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ สร.๐๔๐๓/๑๖๖๑๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๙ แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้มี ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการขอพระทานบัตรทำเหมืองแร่ทับกัน จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาเรื่องนี้ตามความประสงค์ของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ต่อไป

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า กรมทรัพยากรธรณีได้รายงานต่อกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ว่า เมื่อปี ๒๔๘๔ นายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ได้ยื่นขอพระทานบัตรทำเหมืองแร่ดีบุกและพลูแฟรมเมื่อ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๘๔ ที่ตำบลลำพูน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเรื่องราว ที่ ๔๑/๒๔๘๔ ทางกรมป่าไม้ขัดข้องไม่อนุญาตเพราะเป็นป่าดงดิบผืนใหญ่ มีไม้มีค่าขึ้นอยู่มาก เป็นที่ ยอดน้ำลำธาร กระทรวงอุตสาหกรรมสมัยนั้นได้มีหนังสือถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้แจ้งให้นายเจน กิจ บัจจกขภัตติ ขอดอนเรื่องราวขอพระทานบัตรดังกล่าวเสีย แต่นายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ไม่ขอดอน กระทรวงอุตสาหกรรมจึงสั่งยกเลิกเรื่องราวขอพระทานบัตรของนายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓ ในหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมเขียนว่า “ถ้าต่อไปทางการจะอนุญาตให้เปิด การทำเหมืองแร่ในที่รายนี้ได้แล้ว ก็จะพิจารณาด้วยดีในเมื่อ นายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ได้แสดง เจตนาขึ้นมา”

ต่อมาในปี ๒๔๙๙ นายลัมยิวแซะได้ยื่นขอพระทานบัตรทำเหมืองแร่ดีบุกและ พลูแฟรม เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๔๙๙ โดยเรื่องราวที่ ๑/๒๔๙๙ ต. ระยะเวลาห่างกัน ๔ ปี ๙ เดือน นับแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓ ซึ่งเป็นวันที่ทางการสั่งยกเลิกเรื่องราวขอพระทานบัตรที่ ๔๑/๒๔๘๔ ของนายเจนกิจ บัจจกขภัตติ

ครั้งในปี ๒๕๐๐ นายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ได้ยื่นขอพระทานบัตรทำเหมืองแร่ดีบุก เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๐๐ วางเขตทับที่เรื่องราวขอพระทานบัตรที่ ๑/๒๔๙๙ ต. ของนาย ลัมยิวแซะ บางส่วน การขอของนายเจนกิจ บัจจกขภัตติ มีระยะเวลารอห่างจากการขอของนายลัมยิว แซะ ๑ ปี ๘ เดือนเศษ

เรื่องราวขอพระทานบัตรที่ ๑/๒๔๙๙ ต. ของนายลัมยิวแซะ ทางกรมการรังวัด ปักหลักหมายเขตเสร็จเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๔ และเรื่องราวขอพระทานบัตรที่ ๑๖/๒๕๐๐ ของนายเจนกิจ บัจจกขภัตติ ทางกรมการรังวัดปักหลักหมายเรื่องเสร็จที่เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕

ป่าไม้จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ตรวจสอบสภาพป่าไม้ที่เรื่องราวขอพระทานบัตรที่

๑/๒๔๙๙ ต. ของนายลิมยิวแซะ แล้ว มีความเห็นว่าเรื่องราวขอประทานบัตรรายนี้ติดอยู่ในบริเวณป่าเขาหลวงทางการป่าไม้กำลังดำเนินการสงวนไว้เป็นธรรมชาติอุทยานแห่งชาติตั้งอยู่บนภูเขาเป็นต้นน้ำลำธารมีไม้หวงห้ามขึ้นอยู่หนาแน่น ไม่ควรอนุญาตประทานบัตรให้แก่ผู้ขอ นายลิมยิวแซะคัดค้านความเห็นป่าไม้จังหวัด และขอให้กรมโลหกิจสมัยเมื่ออยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวงอุตสาหกรรมเจรจาทำความเข้าใจกับกรมป่าไม้ กรมป่าไม้แจ้งให้ป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานีออกไปตรวจสอบสภาพป่าในที่เรื่องราวขอประทานบัตรดังกล่าวเพื่อทราบข้อเท็จจริงบางประการ แต่ป่าไม้เขตฯ ยังมิได้ออกไปตรวจสอบ รอฟังผลการพิจารณาของทางการว่าผู้ใดจะมีสิทธิดีกว่ากันสมควรได้รับอนุญาตประทานบัตรเสียก่อนแล้วจึงออกไปตรวจสอบสภาพป่าที่เรื่องราวขอประทานบัตรของผู้นั้น

กรมทรัพยากรธรณีเห็นว่า เรื่องราวขอประทานบัตรที่ ๔๑/๒๔๘๔ ของนายเจนกิจ ปัจจักษภักดิ์ ที่ได้ยื่นขอไว้ครั้งแรก ทางกรมส่งยกเลิกไปแล้ว ที่ดินแปลงนี้ตกเป็นที่ว่างตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ มาตรา ๓ (๑๕) นับแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓ เป็นต้นมาจนถึงวันที่ ๓ มกราคม ๒๔๙๙ ซึ่งเป็นวันที่นายลิมยิวแซะยื่นขอประทานบัตร โดยเรื่องราวที่ ๑/๒๔๙๙ ต. และข้อความในหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๗๑๓/๒๔๙๓ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓ ถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตอนหนึ่ง ที่เขียนว่า “ถ้าต่อไปทางการจะอนุญาตให้เป็นการทำเหมืองในที่รายนี้ได้แล้ว ก็จะมีการพิจารณาด้วยดีในเมื่อนายเจนกิจได้แสดงเจตนาขึ้นมา” เป็นการชวนให้เข้าใจว่าเป็นคำมั่นสัญญาผูกพันทางราชการที่ต้องอนุญาตประทานบัตรในที่รายนี้ให้แก่ นายเจนกิจ ปัจจักษภักดิ์ โดยไม่ต้องคำนึงว่านายเจนกิจ ปัจจักษภักดิ์ จะยื่นขอก่อนหรือหลังนายลิมยิวแซะ หรือบุคคลอื่นก็ตาม และตามข้อความตอนหนึ่งในหนังสือของนายเจนกิจ ปัจจักษภักดิ์ ฉบับลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๙๓ ถึงโลหกิจจังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวว่า “ต่อไปถ้าทางการจะอนุญาตให้ทำเหมืองในป่าผืนนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอสงวนสิทธิว่า ควรอนุญาตให้ข้าพเจ้าก่อน” นั้น ก็แสดงว่านายเจนกิจ ปัจจักษภักดิ์ ยังมีเจตนาที่จะได้ที่รายนี้ไว้เพื่อประโยชน์ในการทำเหมืองของตนเอง มิได้ทอดทิ้งแต่ประการใด

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วยความเห็นของกรมทรัพยากรธรณี แต่โดยเหตุที่เรื่องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายและเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ขอทั้งสองฝ่ายจึงส่งเรื่องมาเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยพิจารณาตีความให้ด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (นายเปี้ยน สิทธิรักษ์ และนายจารุอุดม เรืองสุวรรณ) แล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๑<sup>๑</sup> แห่งพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พระ

<sup>๑</sup> มาตรา ๒๑ ผู้ใดจะขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ในหัวเมืองมณฑลใดให้ทำเรื่องราวตามแบบพิมพ์หลวงยื่นต่อราชโลหกิจ ณ กองราชโลหกิจประจำท้องที่

ถ้าปรากฏว่ากองราชโลหกิจตำบลใดตำบลหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นกองราชโลหกิจประจำท้องที่จะจัดการเรื่องเหมืองแร่ได้สะดวกกว่ากองราชโลหกิจประจำท้องที่แล้วเสนาบดีมีอำนาจออกกฎให้ยื่นเรื่องราว ณ กองราชโลหกิจซึ่งไม่ได้ประจำท้องที่นั้นได้และการยื่นเรื่องราวผู้ขอประทานบัตรต้องปฏิบัติตามข้อความดังจะ

พุทธศักราช ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการขอประทานบัตรนั้น แม้จะได้วางหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ในการขอประทานบัตรไว้ แต่ก็หาได้มีความตอนหนึ่งตอนใดที่แสดงให้เห็นว่า ในระหว่างผู้ยื่นเรื่องราวขอประทานบัตรด้วยกันนั้น คนใดคนหนึ่งจะมีสิทธิดีกว่ากัน กล่าวคือ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ยื่นเรื่องราวไว้ก่อนมีสิทธิดีกว่าผู้ยื่นเรื่องราวที่หลังแต่อย่างใดตราบใดที่ทางราชการยังมิได้ออกประทานบัตรให้แก่ผู้ใด ข้อความในหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมที่ ๗๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ว่า “ถ้าต่อไปทางการจะอนุญาตให้เป็นการทำเหมืองในที่รายนี้ได้แล้วก็จะพิจารณาด้วยดีในเมื่อนายเจนกิจฯ ได้แสดงเจตนาขึ้นมา” หรือที่นายเจนกิจฯ บังคับขัณฑ์ ได้กล่าวไว้โดยหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงโล่กิจจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ว่า “ต่อไปถ้าทางการจะอนุญาตให้ทำเหมืองในป่าผืนนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอสงวนสิทธิว่า ควรอนุญาตให้ข้าพเจ้าก่อน” นั้น ไม่มีผลผูกพันทางราชการที่จำต้องออกประทานบัตรให้แก่นายเจนกิจฯ แต่ประการใด ทางราชการจะออกประทานบัตรให้แก่นายเจนกิจ บังคับขัณฑ์ นายลิมยิวและ หรือรายอื่นใดหรือไม่อย่างใดนั้น ย่อมอยู่ในดุลพินิจของทางราชการที่จะต้องพิจารณาด้วยดีในทุกรายอยู่แล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า กรณีไม่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่จะให้ความเห็นว่าผู้ใดควรได้รับประทานบัตรได้

(ลงชื่อ) หยุด แสงอุทัย

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๑๐

กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในเวลาขึ้นเรื่องราว ผู้ยื่นเรื่องราวต้องวางเงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้พอกับการที่เจ้าพนักงานจะไปทำการรังวัดทางเขตและปักหลักเขต

ข้อ ๒ ผู้ยื่นเรื่องราวต้องส่งแผนที่แสดงฐานะแห่งที่ดินนั้น และต้องแสดงเนื้อที่เขตที่กว้างยาว และเขตติดต่อให้ชัดเจนเป็นหลักฐานพอสมควรกับทั้งต้องแสดงมาด้วยว่าแร่ที่ขอขุดนั้นเป็นแร่ชนิดใด และจะทำเหมืองในที่ดินรายนั้นโดยวิธีอย่างไร

ข้อ ๓ ผู้ยื่นเรื่องราวต้องรับผิดชอบในข้อความที่แสดงมาในเรื่องราวและในแผนที่ว่าเป็นความจริงทั้งสิ้น ถ้าหากได้ความภายหลัง ว่าผู้ยื่นเรื่องราวแสดงความไม่จริงมาอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้ยื่นเรื่องราวต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และถ้าผู้ยื่นเรื่องราวได้แสดงความเท็จมาโดยรู้ว่าเป็นความเท็จแล้ว ถ้าในเมื่อความจริงปรากฏขึ้นผู้ยื่นเรื่องราวได้ประทานบัตรไปแล้ว รัฐบาลมีอำนาจที่จะเรียกประทานบัตรคืนเสียเพราะเหตุนี้ก็ได้ และผู้นั้นต้องเสียค่าเช่าที่ยังตกค้างอยู่จนเต็มผู้นั้นจะเรียกค่าเสียหายอย่างใดแก่รัฐบาลไม่ได้เป็นอันขาด

อีกประการหนึ่งการที่ได้ยื่นเรื่องราว วางเงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ไว้นั้น ไม่เป็นเหตุให้ถือว่าผู้ยื่นเรื่องราวมีอำนาจที่จะได้รับประทานบัตรตามที่ได้ขอมานั้น

ข้อ ๔ ก่อนที่จะออกประทานบัตรให้ผู้ยื่นเรื่องราว เสนาบดีมีอำนาจที่จะให้ผู้ยื่นเรื่องราวแสดงให้เห็นว่ามีทุนพอจะทำเหมืองนั้นได้